

ФРАНЦУСКА ШТИТИ МАЛЕ КЊИЖАРЕ

Француска министарка културе Розелин Башло, током једног од затварања земље изазваног пандемијом коронавируса, молила је грађане да не купују књиге са онлајн платформи. У духу те политике, француски парламент је недавно изгласао закон који ограничава тржишну предност великих интернет дистрибутера, као што је Амазон. Нови закон одређује минималну цену за доставу књига, што олакшава пословање малих и независних књижара у борби са великим онлајн платформама, које су доставу наплаћивале симболичним износом од 0,01 евра. Износ минималне цене доставе још није одређен, јер се чека договор са државним регулаторним телима, а закон ступа на снагу следеће године.

Око овог закона постојао је консензус свих партија у парламенту, а влада очекује да ће овај преседан следити и друге европске државе. У првом таласу пандемије, профит малих књижара је пао око 30%, али многи власници тврде да у последњих дванаест месеци имају непрестани раст и да им се читаоци сами враћају, посебно у приградским и руралним областима Француске.

НАГРАДА БУКЕР 2021.

Нобеловац Џон Максвел Куци једном приликом изјавио је како је јужноафричка литература „књижевност у ропству јер деформисано и закржљало друштво производи појединце деформисаног и закржљалог унутрашњег живота”. За роман *Обећање (The Promise)* овогодишњег добитника награде Букер, јужноафричког писца Дејмона Галгута, може се рећи да је до грла заробљена у историју Јужне Африке која у свом трајању трује свако „обећање” у бољи исход. Радња романа обухвата историјски распон од краја осамдесетих година и период гашења апартхејда до разочаравајућег мандата председника Џејкоба Зуме из протекле деценије, а фабула се концентрише око четири догађаја – четири сахране чланова породице у четири различита тренутка у историји Јужноафричке Републике.

Овај породични роман историчари пореде са књигама *Поврајџак* у *Брајтсхед* Ивлина Воа и *Ка светионику* Вирџије Вулф, не само по приказу динамике односа унутар једне породице, која је покретач унутрашње драме, и употреби локације као везивном ткиву радње него и по примени модернистичких наративних техника. Галгутов приповедач је „слободно лебдећи”, он је истовремено и близак својим јунацима и дистанциран од њих, те роман оставља утисак као да је компонован у бржем и споријем темпу који се наизменично смењују.

Дејмон Галгут (1963) одрастао је у Преторији, где и данас живи. До сада је објавио девет романа, од којих су *Добри доктор* (*The Good Doctor*, 2003) и *У чудној соби* (*In a Strange Room*, 2010) били у најужој конкуренцији за Букера.

ФРАНЦУСКЕ КЊИЖЕВНЕ НАГРАДЕ У 2021.

Млади романсијер из Сенегала, Моамед Мбугар Сар (1990), први је писац из подсахарске Африке коме је додељен Гонкур, најстарија књижевна награда у Француској. Признање је добио за роман *Најтлајније сећање на људе* (*La plus secrète mémoire des hommes*). Јунак романа, млади писац из Сенегала који живи у Паризу, случајно проналази роман из 1938. фиктивног афричког аутора Т. С. Елимана, познатог по надимку „црни Рембо”, који је мистериозно нестао, те јунак креће у истраживање о њему. На крају стиже до закључка да је Елиман био „најтрагичнији и најуспешнији производ колонизације...” Желео је да буде белац, али су му непрестано стављали до знања да не само што он то није него да никада неће ни бити, упркос свом таленту, упркос томе што је у њему било више европског него код многих Европљана. Нећемо рећи ништа ново ако закључимо да је фиктивни писац Елиман доказ да колонизација оставља пустош, смрт и хаос међу колонизованим поданицима, али оно што још више плаши јесте дијаболични успех колонизатора да у њима усади жељу за поистовећивањем са оним што их уништава.

Ова прича је проткана алузијама на живот и судбину Јамбоа Уологема, писца из Малија и добитника награде Ренодо 1968, кога су неколико година касније у чланку објављеном у *Тајмс литерари сајлемуни* оптужили за плагијат. Суочен са хајком која се убрзо пренела и на другу страну Ла Манша, Уологом се добровољно повукао из јавног живота, преминувши 2017. Овогодишњи Гонкур је, по речима Филипа Клодела, члана жирија, „повратак фундаменталним принципима награде” која је била замишљена као указивање на нове гласове у књижевности и промоција младе и аутентичне наративне енергије, а Мбугар Сар је један од њених најмлађих лауреата.

Новчани део награде износи симболичних десет евра, али она са собом носи гаранцију великог тиража и продаје. А награда је већ изазвала реакцију у једном делу књижевне јавности у родном Сенегалу, у којем се покренула клеветничка кампања против писца због приказа хомофобије и мешања религије у политичке односе у Сенегалу.

Супарничка награда Ренодо ове године је додељена плодној белгијској ауторки Амели Нотомб за роман *Прва крв* (*Premier sang*).

Приредио
Предраг ШАПОЊА